

Kronika

2015 m. vasario 5 d. Lietuvos MA Vrublevskių bibliotekoje atidaryta paroda „Meilės Tėvynei vestas: Mikalojus Radvila Juodasis (1515–1565)“, skirta garsaus Lietuvos valstybės kūrėjo ir gynėjo Mikalojaus Radvilos Juodojo 500 metų jubiliejui paminėti. Renginyje dalyvavo istorikas Deimantas Karvelis, Lietuvos MA Vrublevskių bibliotekos direktorius Sigitas Narbutas, viena iš parodos rengėjų – Lietuvos MA Vrublevskių bibliotekos Retų spaudinių skyriaus bibliografė Violeta Radvilienė. Parodos atidarymo metu monetą, skirtą Mikalojui Radvilai Juodajam, pristatė Lietuvos banko Grynujų pinigų tarnybos direktorius, Pinigų kūrimo komisijos pirmininkas Alis Jaramaitis.

Mikalojus Radvila Juodasis gimė 1515 m. vasario 4 d. Nesvyžiuje, Trakų kašteliono Jono Radvilos ir Onos Kiškaitės šeimoje. Kaip ir daugelis tų laikų Lietuvos aristokratų, jis lavinosi karaliaus Žygimanto I Senojo dvare Krokuvoje. Čia Radvila pelnė karaliaus Žygimanto Augusto draugystę. Karaliaičiui tapus Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu, Radvila Juodasis ėjo įvairias pareigas rūmuose ir valstybėje. 1547 m. iš Šventosios Romos imperatoriaus sykiu su broliu Jonu ir pusbroliu Mikalojumi Radvila Ruduoju gavo kunigaikščių titulus. Mikalojus ir Jonas Radvilos tapo Šventosios Romos imperijos kunigaikščiais Olykoje ir Nesvyžiuje ir vartojo herbą – aukso lauke juodą Erelį išskėstais sparnais su skydu ant krūtinės.

1548 m. Mikalojus Radvila Juodasis susituokė su Lenkijos kanclerio Kristupo Szydłowieckio dukra Elzbieta. Šeimoje gimė keturi sūnūs (Mikalojus, Albrechtas, Jurgis, Stanislovas) ir keturios dukros (Elzbieta, Sofija, Ona ir Kristina). Su šeima daugiausia rezidavo savo dvaruose Vilniuje ir Brastoje. Jis buvo talentingas politikas, gabus diplomatas, sumanus administratorius, įtakingas ir išsilavinęs žmogus. Priėmęs evangelikų reformatų tikėjimą, jis 1557 m. Vilniuje sušaukė

pirmąjį evangelikų reformatų Sinodą, padėjusį pagrindus Lietuvos evangelikų reformatų bendruomenei. Tuo metu buvo įkurta pirmoji institucinė biblioteka Lietuvoje, priklausiusi Vilniaus evangelikų reformatų Sinodui.

1558 m. Radvila Juodasis savo rūmuose Vilniuje reformatų jaunuomenei įsteigė mokyklą. 1553 m. Lietuvos Brastoje jis įkūrė pirmąją LDK nuolat veikusią spaustuvę, kur 1563 m. išėjo garsioji Brastos Biblija, Lietuvos ir Lenkijos reformatų parengtas viso Šventojo Rašto vertimas į lenkų kalbą – pirmoji Biblijos vertimo į vieną iš šnekamųjų kalbų publikacija Lietuvoje ir Lenkijoje. Mikalojus Radvila Juodasis spaustuvę įsteigė ir Nesvyžiuje, kur turėjo biblioteką. Mirė 1565 m. gegužės 28 d. Vilniuje. 2009 m. buvo iškilmingai perlaidotas Dubingiuose, reformatų bažnyčios vietoje įrengtame Radvilų panteone.

Parodos metu lankytojams buvo pristatyti XVI a. unikalūs dokumentai, saugomi Vrublevskių bibliotekos Retų spaudinių ir Rankraščių skyriuose. Tai – teismų sprendimai, patvirtinti Vilniaus vaivados Mikalojaus Radvilos Juodojo antspaudu, autentiškas karaliaus Žygimanto Augusto raštas, Vilniaus evangelikų reformatų Sinodo protokolų knyga. Šalia minėtųjų rašytinių dokumentų eksponuoti Pauliaus Vergerijaus parengti ir 1556 m. Karaliaučiuje išleisti „Du laiškai“ (vieno jų autorius yra Mikalojus Radvila Juodasis) bei kiti dokumentai, susiję su diplomatine Mikalojaus Radvilos Juodojo veikla, to meto istorinėmis realijomis. Itin vertingi Mikalojaus Radvilos Juodojo ir jo artimųjų portretai iš senojo Radvilų giminės portretų albumo, taip pat pilių ir miestų vaizdai.

LMAVB INFORMACIJA

2015 m. vasario 20–21 d. Vilniaus knygų mugėje buvo pristatytos Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Senosios literatūros skyriaus darbuotojų parengtos knygos: *Kaip jėzuitai žemaičių mylias trumpino. 1695 m. Kražių rankraščio prozos fragmentai* (sudarė Živilė Nedzinskaitė ir Darius Antanavičius, iš lotynų kalbos vertė Darius Antanavičius ir Sigitas Narbutas), Dalios Dilytės monografija *Kristijono Donelaičio pasakėčios*.

2015 m. vasario 26–balandžio 28 d. Lietuvos MA Vrublevskių bibliotekoje veikė paroda, skirta paminėti literatei Pranciškai Uršulei Radvilieni (1705–1753).

Pranciška Uršulė Radvilienė (1705-02-13-1753-05-23) – rašytoja, dramaturgė, kūrusi lenkų ir prancūzų kalbomis. Kunigaikštienė kilusi iš didikų Višnioveckių giminės. Kultūros tyrėjai ypatingai pabrėžia šios moters indėlį

propaguojančią ir atnaujinančią Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Lenkijos teatrinę gyvenimą, puoselėjančią rūmų teatrą Nesvyžiuje.

Savo gyvenime niekada negalėjusi skūstis išteklių ir prabangos trūkumu, kaip ir nestokojusi galimybių užsiimti menais, ponios Radvilienė neiššvaistė laiko ir turtų tik savo ar šeimynykščių laimei ir gerovei, bet, galbūt pati nesitikėdama, paliko pėdsaką Baroko literatūroje. Vienturtė Krokuvos kašteliono Jonušo Antano Višnioveckio ir Teofilės Taidės Leščinskos duktė, dvare gavusi puikų išsilavinimą, 1725 metais ištekėjo už kunigaikščio Mykolo Kazimiero Radvilos Žuvelės (1702–1762). Tai buvo vienas turtingiausių Radvilų, LDK didysis etmonas ir Vilniaus vaivada (nuo 1744), valdęs Olykos ir Nesvyžiaus ordinacijas. Savo valdose plėtojo manufaktūras, Slucke ir Nesvyžiuje įsteigė juostų audyklą, atstatė per karą su švedais apgriautą Nesvyžiaus rezidenciją: įsteigė kadetų korpusą – mokyklą LDK bajorų vaikams, 1750 metais – spaustuve, bažnyčioje įrengė Radvilų šeimos nekropolį. Buvo dievobaimingas, teisingas ir ypač geras. Pasak istorikų, pasižymėjo konservatyvumu, stokojo polėkio, iniciatyvos ir intelekto. Kariuomenės paradai jam buvo susirinkimų, po kurių vykdavo dar didesni pasilinksminimai, galimybė. Abu su žmona puoselėjo dvaro teatrą.

Dvaro teatras Nesvyžiuje ypač aktyviai veikė 1746–1753 metais. Tai buvo mėgėjiškas teatras, sudaręs dalį didikų dvaro gyvenimo. Reikia pasakyti, kad nuo XVII a. pabaigos kilmingos ir turtingos giminės, sekdamos valdovų, aistringų teatro gerbėjų, karalių Augusto II ir Augusto III pavyzdžiu, ėmė steigti privačius teatrus. Magnatų teatrai buvo kuriami pagal Dresdeno ir Varšuvos, o šie – pagal Versalio teatro pavyzdį. Barokiniuose pasirodymuose paprastai skambėdavo prancūzų ir italų kalbos. Pranciška Uršulė ėmėsi lenkiškų tekstų. Nesvyžiaus spektakliai papildydavo šeimos šventes, gimtadienius, vardines, svarbių svečių apsilankymus. Dauguma pjesių buvo komedijos ir pamokomojo pobūdžio kūriniai, pagrįsti Antikos istorijomis, šventųjų gyvenimais. Kartu šis teatras atliko edukacinį vaidmenį. Pastatymuose dalyvavo dvariškiai, Radvilų šeimos nariai, kadetų mokyklos auklėtiniai ir aplinkinių vietovių gyventojai. Įdomu pastebėti, kad dvare ponios rūpesčiu buvo sukaupta didelė, per du tūkstančius tomų turinti biblioteka, kuria, anot tų laikų pasakojimų, galėję naudotis ne tik dvariškiai, bet ir visi aplinkinių vietovių gyventojai.

Kaip buvo minėta, Pranciška Uršulė tėvų namuose gavo puikų išsilavinimą, išmoko italų ir prancūzų kalbas, domėjosi grožine literatūra, kelionių aprašymais. Sakoma, kad ji buvusi fenomenalios atminties, galėjusi mintinai

cituoti seimų ir konstitucijų nutarimus. Be to, turėjo kūrybiškumo gyslelę: teatro pastatymams bandė pritaikyti ypač jos mėgto Moljero, taip pat Voltero, Zbignevo Morštino kūrinčius, pati rašė dramas. Per metus sueiliuodavo po dvi tris, jas pati režisuodavo, rūpindavosi scenografija, parinkdavo aktorius. Publikuojamos dramoms buvo vadinamos scenomis, o kartu su tekstais pateikiama vaizdų, iliustruojančių autorės įsivaizduojamas veiksmo vietas. Be dramų, mūsų laikus pasiekė ir gausus eilėmis rašytas Radvilienės epistoliarinis palikimas. Dalis kūrinių liko autorės rankraščiuose, dalis proginių raštų plito nuorašais, o Radvilieniė esant gyvai išspausdinti tik *Perspėjimai dukrai Onai*.

Paroda Vrublevskių skaitlykloje skirta paminėti ir rašytojos gimimo sukakčiai, ir dar kartą įprasminti didikų mecenatų giminės Radvilų vardą, ir tuo pačiu parodyti Vrublevskių bibliotekoje saugomus retus leidinius. Tai vienintelis iš karto po autorės mirties, 1754 metais, pasirodęs dramų rinkinys. Jį Žulkvėje, netoli Lvovo, išleido Nesvyžiaus teatro aktorius Jokūbas Fričinskis. Kiti leidiniai – Nesvyžiaus jėzuitų kolegijos studentų parašyta epitafija mirus globėjai kunigaikštieniėi Pranciškai Uršulei Radvilieniėi, Vilniaus akademijos 1736 metais išleista panegirika, skirta mecenatams – abiem sutuoktiniams Radviloms, bibliofilo, Kijevo vyskupo, menų mecenato Jozefo Andriejaus Zalusio (1702–1774) parengta *Bibliotheca poetarum Polonorum (Lenkų poetų biblioteka)*, kurioje šalia Kochanovskių, Morštinų, kitų lenkiškai rašiusių LDK poetų pristatoma Vilniaus vaivadienė Pranciška Radvilienė (Radzivilia). Taip pat rodomi kiti istoriografiniai autorės kūrybą pristatantys leidiniai, šiuolaikinių autorių moksliniai tyrimai ir vertimų fragmentai, Nesvyžiaus rūmų dailininko Hiršo Leibovičiaus sukurtas ponios portretas.

LMAVB INFORMACIJA

2015 m. balandžio 9 d. Bažnytinio paveldo muziejuje buvo pristatytos dvi naujos „Ištakų“ serijos knygos. Petro Skargos leidinį *Seimo pamokslai. Kvietimas atgailauti Lenkijos karalystės ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės piliečiams* pristatė Eugenija Ulčinaitė, Jūratė Kiaupienė, Viktorija Vaitkevičiūtė. Živilė Nedzinskaitė, Darius Antanavičius ir Liudas Jovaiša dalijosi įspūdžiais ir įžvalgomis apie knygą *Kaip jėzuitai žemaičių mylias trumpino. 1695 m. Kražių rankraščio prozos fragmentai*. Renginį vedė Mintautas Čiurinskas.

Petrui Skargai ir jo *Seimo pamokslams* skirtas leidinys yra pirmoji šio jėzuitų autoriaus, nemažą savo gyvenimo dalį praleidusio Lietuvoje, knyga, pasiro-

danti lietuvių kalba. Ji skaitytojams leis geriau suprasti garsiojo pamokslininko ir rašytojo talentą bei veiklą. Knygos sudarytoja Viktorija Vaitkevičiūtė, kuri, beje, šiai knygai iš lenkų kalbos išvertė glaustesnę *Seimo pamokslų* variantą – „Kvietimą atgailauti Lenkijos Karalystės ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės piliečiams“, papasakojo, kaip buvo įgyvendintas knygos leidimo projektas. Jūratė Kiaupienė apibūdino Abiejų Tautų Respublikos politinės kultūros kraštovaizdį, kuris skaitytojams plačiau atvertas ir knygos įvadiniame straipsnyje. Apie Petrą Skargą, kaip pamokslininką, susirinkusiems kalbėjo iš lotynų kalbos jo pamokslus vertusi, komentarus ir įvadą minėtiems tekstams parašiusi Eugenija Ulčinaitė. Profesorė pabrėžė, kad Skargos *Seimo pamoksluose* retorika ir didaktika ypač dera. Kai amžinosios gyvenimo tiesos išsakomos retorišomis priemonėmis sutvirtinta kalba, jos skamba nepaprastai įtaigiai. Skargos pamokslai, net praėjus daugiau nei 400 metų, tebėra aktualūs, o jų autorius ir ateityje bus nepakartojamas ir įdomus, kadangi „turbūt niekas niekada daugiau taip nėra kalbėjęs Seimo nariams, nuplėšdamas kaukę nuo jų puikybės, abejingumo, savo interesų iškelimo aukščiau už Valstybės interesus“.

Antrosios knygos sutiktuvės prasidėjo renginio vedėjui pakvietus pasisakyti Senosios literatūros skyriaus vyresniąją mokslo darbuotoją Živilę Nedzinskaitę. Pristatydama Kražių kolegijos studentų rankraščio fragmentų leidimą, Nedzinskaitė susirinkusiems pirmiausia išsamiai papasakojo apie šio rašytinio šaltinio atsiradimo aplinkybes, paminėjo su rankraščiu susijusius aktualius faktus iš jėzuitų mokymosi ir laisvalaikio, paaiškino, kuo yra ypatingos leidinio pavadinime minimos žemaitiškos mylios. Kražių rankraščių sudaro 30 kalbų. Lietuvos skaitytojams pasirinkta pristatyti šešias šio rankraščio kalbas, kurios, knygos rengėjų įsitikinimu, geriausiai atspindi XVII a. pabaigos retorikos ir poetikos mokslų kryptis. Knygoje pateikiama jaunųjų jėzuitų kūryba tarsį įamžina visų LDK kolegijose studijavusių gabių jaunuolių šaunumą, išradingumą ir pasiryžimą dirbti tikėjimo bei savos valstybės labui. Su skaitytojais rengėjai taip pat pasidalijo sau netikėtu ir mums visiems reikšmingu atradimu – iš Žemaitijos kilusio jėzuito Jono Horodeckio kalba apie Žemaitijos herbą – Lokį. Tai bene seniausias kūrinys, skirtas Žemaitijos herbui, o kartu ir visai Žemaitijai.

Vienas iš jėzuitų parašytų kalbų-retorikos pratybų rengėjų ir vertėjų Darius Antanavičius, kalbėdamas apie Kražių rankraščių sudarančių kalbų vertimo iššūkius, pripažino, kad jų būta nemažai. Kadangi rinkinio autoriai, studentai,

ne šiaip buvo pramokę retorikos, bet išmanė ją puikiai ir žinojo, kaip išmoktus dalykus taikyti praktikoje, jų tekstuose kalbėjimo meno subtilybės atskleistos ypač raiškiai. Ilgus periodus, minčių vingrybes perteikti lietuvių skaitytojams nebuvo lengva. Baigiamuoju knygos sutiktuvių akcentu tapo Dariaus Antanavičiaus, Liudo Jovaišos ir renginio vedėjo Mintauto Čiurinsko inicijuota diskusija apie jaunų ir netgi ypač jaunų žmonių (kokie ir buvo Kražių rankraščio kalbų autoriai) išsilavinimą ir minčių brandumą XVII a. ir dabar. Šis pasvarstymas nepaliko abejingų nei knygą pristačiusių rengėjų, nei į leidinio sutiktuves susirinkusių senosios literatūros tyrėjų ir ja besidominčiųjų.

VIKTORIJA STAIŠIŪNAITĖ

2015 m. balandžio 22 d. Nacionaliniame muziejuje Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose buvo pristatyta knyga *Kristijono Donelaičio laikų liuteronų giesmių antologija*. Šioje antologijoje skelbiamos 45 liuteronų giesmės, priklausančios tai religinei poezijai, kuri užėmė išskirtinę vietą XVIII a. pirmosios pusės lietuvių literatūroje, taip pat jų originalų vokiečių kalba faksimilės. Panašaus pobūdžio kūriniai turėjo ypač dominti kunigą Kristijoną Donelaitį, gyvenusį tuo laikotarpiu, kai lietuviškoji poezija (išskyrus šnekamajai tradicijai priklausančias liaudies dainas) dar buvo ir religinė. Kaip tik todėl šios giesmės galėjo padėti brandinti *Metų* autoriaus poetinę kalbą ir vaizduotę, jo kūryboje išpausdamos atsekamų pėdsakų. Antologijos giesmių kontekstas ir vaidmuo aptariami trijuose leidinio įvadinuose straipsniuose. Juos parašė autoritetingi lietuvių liuteronų literatūros ir teologijos tradicijų tyrėjai – Guido Michelini, Žavinta Sidabraitė ir Darius Petkūnas.

RENGĖJŲ INFORMACIJA

2015 m. balandžio 29 d. Nacionaliniame muziejuje Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose buvo pristatytas Nacionalinės bibliotekos inkunabulų katalogas.

Inkunabulai (lot. *incunabula* – lopšys, vystyklai) yra nuo spaudos išradimo iki 1500 m. gruodžio 31 d. imtinai išleistos knygos. Nors bibliografas Nojus Feigelmanas visus Lietuvos inkunabulus yra aprašęs kataloge *Lietuvos inkunabulai* (1975), poreikis išleisti Nacionalinės bibliotekos inkunabulų katalogą iškilo padidėjus knygų skaičiui – šeši inkunabulai nepaminėti jokiam kataloge, o dešimt naujų nustatyta kataloguojant senąsias knygas.

Renginio pradžioje Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų direktorius Vydas Dolinskas ir Nacionalinės bibliotekos generalinis direktorius Renaldas Gudauskas pasirašė abiejų nacionalinių įstaigų ilgalaikio bendradarbiavimo sutartį taip oficialiai įteisindami jau kelerius metus vykstančią muziejaus ir bibliotekos partnerystę.

Nacionalinės bibliotekos inkunabulų katalogas buvo pristatytas diskusijos „Senoji knyga ir jos kultūrinė aplinka“ metu. Diskusijoje dalyvavo svečiai iš Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Alma Braziūnienė ir Arvydas Pacevičius bei katalogo sudarytoja Nacionalinės bibliotekos Informacijos išteklių formavimo ir vystymo centro Retų knygų ir rankraščių skyriaus vyriausioji bibliotekininkė Viktorija Vaitkevičiūtė-Verbickienė. Diskusiją vedė Nacionalinės bibliotekos Informacijos išteklių formavimo ir vystymo centro direktorė Jolita Steponaitienė. Alma Braziūnienė apžvelgė inkunabulų ypatumus, jų reikšmę knygos kultūros kontekste. Auditoriją sudomino prelegentės pateikti inkunabulų skaičiai – saugomų Lietuvos bibliotekose ir pasaulio svarbiausiose bibliotekose (Vokietijos, Didžiosios Britanijos, JAV ir kt.). Arvydas Pacevičius daugiau dėmesio skyrė buvusiems senųjų knygų savininkams pastebėdamas, kad Nacionalinės bibliotekos inkunabuluose dažnesni įvairių institucijų nei asmenų nuosavybės ženklai. Viktorija Vaitkevičiūtė-Verbickienė pristatė įdomesnius ir išsiskiriančius savo turiniu ir iliustracijų gausa Nacionalinės bibliotekos inkunabulus. Diskusijos dalyviai sutarė, kad senosios knygos tema visuomet išlieka aktuali ir reikšminga, o šios srities tyrimai yra svarbūs šalies istorinei ir kultūrinei atminčiai.

Renginyje skambėjo Viduramžių kūriniai, kuriuos atliko ansamblis „Chiaroscuro“ – pirmasis ansamblis Lietuvoje, kurio visi nariai yra senosios muzikos profesionalai. Renginio metu dalyviai turėjo galimybę ne tik susipažinti su pačiu inkunabulų katalogu, bet ir jį įsigyti.

Nacionalinės bibliotekos inkunabulų katalogo leidimą finansavo Lietuvos kultūros taryba.

VIKTORIJA VAITKEVIČIŪTĖ

2015 m. gegužės 7–liepos 9 d. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje eksponuota paroda „Vilniaus senienų muziejui – 160“. Ją sudarė muziejaus įkūrimo istoriją liudijantys dokumentai. Tai – istoriko Teodoro Narbuto laiškas Simonui Daukantui, kuriuose rašoma apie Eustachijaus

Tiškevičiaus planus įkurti senienų muziejų. Tarp unikalių parodos dokumentų – Rusijos imperijos sosto įpėdinio Mikalojaus raštas Eustachijui Tiškevičiui, kuriuo sosto įpėdinis sutiko būti Vilniaus laikinosios archeologijos komisijos ir Senienų muziejaus globėju (1858), Vilniaus senienų muziejaus lankytojų sąrašas (1858–1862), Tiškevičiaus parengtas 1772–1855 m. kaldintų medalių katalogo rankraštis su iliustracijomis (1870). Parodą puošė Vilniaus senienų muziejaus Archeologijos salės vaizdas (dailininkas Albertas Žametas, Charles-Claude Bachelier litografija).

Senienų muziejus Vilniuje buvo įsteigtas prieš 160 metų. XIX a. I pusės Lietuvos kultūrinio gyvenimo būdingas bruožas – domėjimasis savo šalies praeitimi, kultūra, siekis suvokti tai tyrinėjant senienas. Su to meto inteligentijos vykdytu sąmoningu Lietuvos kultūros paveldo aktualizavimu susijusi ir nauja kolekcininkų karta, kuri siekė kryptingai rinkti ir sisteminti, propaguoti bei saugoti paveldą ateities kartoms. Tad neatsitiktinai subrendo idėja sukurti Lietuvoje viešą muziejų, kuris būtų mokslo ir visuomenės kultūrinio ugdymo židinys. Muziejaus steigimo iniciatorius buvo grafas Eustachijus Tiškevičius (1814–1873), kultūros istorikas, savo krašto patriotas ir plačių mokslinių interesų žmogus. Anot jo paties, 1837 m. vasarą savo gimtinėje jis susidomėjo tenykščiais pilkapiais, juos kasinėjo ir kasinėjimų rezultatus aprašė spaudoje. Į jo straipsnį atsiliepė žinomas istorikas Teodoras Narbutas užsimindamas, kad iškastos senienos galėtų būti Lietuvos muziejaus pradžia. Ši Narbuto įkvėpta mintis Tiškevičiaus nebeapleido. 1846 m. jis savo namuose Vilniuje atidarė lietuviškų senienų kabinetą, kurį galėjo aplankyti kiekvienas norintis. Privatus ir neoficialus muziejus negalėjo aprėpti plačių Tiškevičiaus bei jo bendraminčių mokslinių ir kultūrinių aspiracijų, todėl 1848 m. Tiškevičius kreipėsi į Vilniaus generalgubernatorių ir pateikė pasiūlymą įsteigti Vilniuje Provincijos muziejų. Deja, šis sumanymas nebuvo įgyvendintas. Tik pakartotinis (1851) Tiškevičiaus siūlymas buvo realizuotas: 1855 m. gegužės 11 d. caras pasirašė įsaką dėl Vilniaus laikinosios archeologijos komisijos ir Senienų muziejaus įkūrimo. Muziejus, Tiškevičiaus nuomone, buvo lygiai toks pat svarbus, kaip ir prie jo veikianti mokslinė draugija, gal net svarbesnis, nes kaip tik per muziejų visuomenė galėjo sužinoti apie draugijos veiklą.

Muziejaus ekspozicija duris visuomenei atvėrė 1856 m. balandžio 29 d. patalpose, anksčiau priklausiusiose Vilniaus universitetui. Tai buvo pirmasis viešas muziejus Lietuvoje. Jis iš esmės buvo visuomeninis, panašus į daugumą

to meto Europos muziejų. Jo eksponatų pagrindą sudarė paties Tiškevičiaus padovanotos, iki tol jo privačią kolekciją sudariusios senienos. Besikuriančio muziejaus rinkiniai buvo papildomi uždarytų katalikiškų vienuolynų bei bažnyčių bibliotekomis, rankraščiais, dokumentais; uždaryto Vilniaus universiteto kabinetų eksponatų likučiais. Tolesnis muziejaus rinkinių gausinimas priklausė ir nuo privačių asmenų bei visuomeninių organizacijų dovanų. Reikšmingiausius eksponatus muziejui perdavė turtingas istorines bei kultūrinės tradicijas turinčių bajorų, dvarininkų giminės. Taigi šie eksponatai yra svarbus Lietuvos valstybės istorijos šaltinis. Rinkinių sparčiai daugėjo ir dėl komisijos narių, krašto inteligentijos, aktyviai įsijungusios į eksponatų paiešką, veiklos. Eksponatai buvo renkami ne tik buvusioje LDK teritorijoje, bet ir užsienyje: Prahoje, Krokuvoje ir kitur. Tiškevičiaus iniciatyva rūpintasi grąžinti į Lietuvą jai priklausiusias, tačiau į Rusiją išvežtas kultūros vertybes.

Senienų muziejus ir prie jo veikianti Archeologijos komisija tuo metu buvo vienintelis mokslo centras Lietuvoje, nes muziejuje kaupiami eksponatai buvo svarbus mokslinių tyrimų objektas. Tuo pačiu tai buvo ir reikšminga kultūros įstaiga. Dėl muziejaus populiarumo jo kultūrinė įtaka buvo paveiki. Per metus muziejų aplankydavo 3–10 tūkst. žmonių. Daugiausia lankytojų muziejus sulaukė 1862-aisiais – tais metais jo sales apžiūrėjo 10 360 žmonių. Eustachijus Tiškevičius džiaugėsi, kad muziejuje sukauptos senienos buvo apsaugotos nuo pražūties, ne mažiau jį džiugino pasikeitęs žmonių požiūris į namuose saugomas relikvijas, – ištrauktos į dienos šviesą, nuvalytos, jos tapo svarbiu istorinės atminties ženklu. Gyventojai muziejaus veiklą labiausiai vertino istorijos didaktikos požiūriu.

Muziejus galėjo tapti ir vienu iš Lietuvos visuomenės kultūrinės ir politinės konsolidacijos židinių, nes prie jo veikusios Archeologijos komisijos nariai buvo žinomi lietuvių visuomenės veikėjai Motiejus Valančius, Mikalojus Akelaitis, Juozas Čiulda ir kiti. Teodorui Narbutui paskolintus istorinių šaltinių nuorašus 1858 m. Vilniaus archeologijos komisijai paaukojo Simonas Daukantas, jis rengėsi perduoti ir kitus istorinius dokumentus, bet, matyt, tai padaryti jam sutrukdė liga.

Muziejaus, kaip vienijančios įvairius ir daugialypius Lietuvos kultūros elementus, ugdančios šalies meilę įstaigos, veiklą nutraukė Rusijos imperijos valdžia ir jos rusifikacijos politika, beatodairiškai vykdyta po 1863 metų sukilimo. 1865 m. dauguma Senienų muziejaus eksponatų buvo perduota

Rusijos muziejams, kur jie tebėra iki šių dienų. Likę eksponatai perėjo Vilniaus viešosios bibliotekos žinion. Muziejus, netekęs lituanistinių rinkinių, tapęs bibliotekos dalimi, buvo suvalstybintas, jis taip pat prarado iki tol turėtą svarbą ir įtaką Lietuvos kultūriniam gyvenimui.

LMAVB INFORMACIJA

2015 m. gegužės 11–12 dienomis Kaune, VDU Mažonoje salėje, įvyko tarptautinė mokslinė konferencija „Nuo apaštalų iki kankinių. Jėzaus Draugijos vaizdavimo modeliai nuo ištakų iki panaikinimo“ („Da apostoli a martiri. Modelli di rappresentazione della Compagnia di Gesù dalle origini alla soppressione“). Konferenciją organizavo Italų kultūros institutas, Bruno Keslerio centras (Fondazione Bruno Kessler, Centro per le Scienze Religiose, Trento) ir Vytauto Didžiojo universiteto Germanistikos ir romanistikos katedra. Moksliniame renginyje visų pirma užsibrėžta palyginti formas ir žanrus, naudotus Jėzaus Draugijos jai kuriantis ir kuriant savo įvaizdį visuomenėje Naujaisiais laikais. Antra, svarstytos tyrimo perspektyvos dėmesį telkiant į vienuolijos vaizdavimą „iš išorės“ ir siekiant suprasti, kaip Draugija buvo kitų suvokiama ir aprašoma. Konferencijoje dalyvavo tyrėjai iš Italijos ir Lietuvos, jie perskaitė pranešimus tokiomis temomis: Guido Mongini – „Persekiojimai, nušvitimai ir pranašystės: pradinės jėzuitų tapatybės aspektai ir problemos“, Mintautas Čiurinskas – „XVII a. jėzuitų biografistika: anoniminė rankraštinė Mikalojaus Lancicijaus biografija“, Claudio Ferlan – „Jėzaus Draugija apmąsto pati save: José de Acosta ir misionierių kultūros kūrimas“, Dainora Pociūtė – „Steponas Batoras ir jėzuitai“, Michela Catto – „Kita tapatybė: Jėzaus Draugija Kinijoje“, Gianvittorio Signorotto – „Jėzuitai ir viešieji renginiai ispanų viešpatavimo laikais Milane. Religija ir politika“, Gita Drunglienė – „Petro Skargos SJ *Šventųjų gyvenimai* ir Lietuvos dvasinio gyvenimo atspindžiai“, Maria Di Salvo, „Jėzuitai ir Jekaterina II. Literatūrinės akreditacijos strategijos“, Franco Motta – „Jėzuitų teologija ir pasaulietiškos žinios: keletas bendrų pamąstymų“, Moreno Bonda – „Pažinimas ir istorija. Naujas bandymas periodizuoti jėzuitų istoriografiją“, Vaida Kamuntavičienė – „Kauno jėzuitų vienuolyno fundacijos rėmėjai“.

Po konferencijos visi buvo pakviesti dalyvauti uždarymo koncerte, kuris įvyko VDU Teologijos fakulteto Didžiojoje aulioje.

MINTAUTAS ČIURINSKAS

2015 m. gegužės 19 d. Lietuvos MA Vrublevskių bibliotekoje buvo iškilmingai atidaryta tarptautinė mokslinė konferencija „Lietuvos totorių rankraščiai – nacionalinis turtas (skiriama 100-osioms Ivano Luckevičiaus vardo kitabo radimo metinėms)“. Konferencijos atidarymo metu viešai eksponuotas Ivano Luckevičiaus vardo kitabo originalas. Taip pat pristatyta paroda, skirta kitabo 100-osioms radimo metinėms, ir parodytas vaizdo siužetas „Lietuvos totorių rankraščiai – nacionalinis turtas“. Renginyje dalyvavo Vrublevskių bibliotekos direktorius Sigitas Narbutas, konferencijos organizatorė, totorių rankraštinio paveldo tyrinėtoja Galina Miškinienė, Lietuvių kalbos instituto Raštijos paveldo tyrimų centro vadovas Sergejus Temčinas. 2015 m. gegužės 20 d. konferencija toliau vyko Vilniaus universiteto Istorijos fakultete.

Konferencijos tikslas – pristatyti bei aptarti naujus atradimus Lietuvos totorių rankraščių tyrinėjimo srityje, analizuoti Ivano Luckevičiaus asmenybę ir jo nuopelnus steigiant Baltarusių muziejų, nagrinėti kalbų ir kultūrų sąveikos prasmę puoselėjant savąją ir bendrą Lietuvos kultūrą. Konferencijos metu mokslininkai pristatė naujus Lietuvos totorių rankraščių tyrimus.

LMAVB INFORMACIJA

2015 m. gegužės 21 d. Lietuvos Respublikos prezidentūros Kolonų salėje įvyko iškilminga ceremonija. Jos metu buvo paskelbti keturi nacionalinės ir trys regioninės reikšmės dokumentinio paveldo objektai, įtraukti į UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ Lietuvos nacionalinį registrą. Šiame registre jau yra 56 rašytiniai dokumentai, šelako plokštelių, fotografijų kolekcijų, brėžinių, žemėlapių, piešinių, kino juostų.

Nacionalinį dokumentinio paveldo registrą papildė Lietuvos MA Vrublevskių bibliotekoje saugoma popiežiaus Klemenso VIII brevė „Quae ad sanctorum“ (LMAVB RS, F6-267). Savo reikšme ji prilygsta kanonizacijos aktui: tai pirmasis oficialus popiežiaus ir Romos kurijos raštas, kuriame kalbama apie karalaitį Kazimierą Jogailaitį kaip apie šventąjį. To meto Lietuvoje minėtoji brevė traktuota kaip šv. Kazimiero kanonizacijos atnaujinimo aktas. Brevė paskatino šv. Kazimiero kulto plitimą ne tik Lietuvoje, Lenkijoje, bet ir visoje Europoje. Šv. Kazimieras yra žinomas Vokietijoje, Italijoje, Belgijoje ir kituose Europos kraštuose, JAV ir Kanadoje. Savo globėju jį laiko Neapolio miestas, Malto (Joanitų) ordinas. Jis taip pat laikomas Vilniaus arkivyskupijos, Radomo, Drohičino, Gardino ir Pinsko vyskupijų globėju. Venesueloje yra San Kazimiro

miestelis, jo vardo bažnyčia ir parapija. JAV lietuviai ir lenkų išeiviai turi per 50 šv. Kazimiero bažnyčių. Lietuvoje yra 15 šv. Kazimiero titulo bažnyčių, jų taip pat nemaža Lenkijoje. Šv. Kazimieras pasklido po šalį krikšto vardais, įaugo į liaudies kūrybą, dailę, skulptūrą, muziką. Jo statulų ir paveikslų esama bažnyčiose, koplytėlėse, miestų herbuose.

Be šios brevės, 2015 m. į Nacionalinį registrą įrašyta pergamentų kolekcija (LDK bajorų katalikų ir stačiatikių teisių valstybės tarnybos ir žemėvaldos srityse sulyginimo privilegijos), saugoma Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje, grafikos darbas „Gardino vaizdas“, saugomas Nacionaliniame muziejuje LDK valdovų rūmuose, Pranciškaus Šrubauskio parengto katekizmo antrosios laidos egzempliorius ir Antano Baranausko vertimo *Biblija. Rasztas Szwentas Seno ir Naujo Testamento bei Knįga Psalmu* rankraščiai, saugomi VU bibliotekoje, Lietuvos dvarų parceliacijos, kaimų ir miestelių suskirstymo į viensėdžius ir sklypus planai, saugomi Lietuvos centriniam valstybės archyve, ir dokumentai ant beržo tošies (Sibiro tremtinių laišakai), saugomi Genocido aukų muziejuje.

LMAVB INFORMACIJA

2015 m. gegužės 26–27 d. Baltarusijoje vyko tarptautinė mokslinė konferencija „Berkovo skaitymai. Knygos kultūra tarptautinių kontaktų kontekste“ („Берковские чтения. Книжная культура в контексте международных контактов“), kurioje pranešimus skaitė dalyviai iš Baltarusijos, Bulgarijos, Izraelio, Rusijos, Lenkijos, Lietuvos, Ukrainos ir Uzbekistano. Šioje konferencijoje dalyvavo ir Lietuvos MA Vrublevskių bibliotekos darbuotojai: direktoriaus pavaduotoja mokslui Rima Cicėnienė, Retų spaudinių skyriaus vedėja Daiva Narbutienė, Rankraščių skyriaus vedėja Erika Kuliešienė ir Rankraščių skyriaus bibliotekininkas Andrius Jurkevičius. Pirmąją dieną konferencija vyko Myriaus pilies komplekse. Jos plenariniame posėdyje Rima Cicėnienė skaitė pranešimą „Asmenybės įtaka bibliotekų likimui: vieno kodekso pėdsakais“. Pasibaigus šiam posėdžiui, konferencijos darbas vyko dvejose sekcijose: „Radviliana“ ir „Knygos kultūra tarptautinių mokslinių ir kultūrinių kontaktų kontekste“. Pirmosios sekcijos darbe dalyvavusi Daiva Narbutienė skaitė pranešimą „Radviliana Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos fonduose“.

Antrąją dieną konferencija vyko Minske, Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Centrinėje mokslinėje Jakubo Kolaso bibliotekoje. Konferencijos

dalyviams buvo pristatyta paroda „XV tarptautinio slavistų suvažiavimo Baltarusijoje knygų kolekcija“. Po to konferencijos darbas vyko šiose sekcijose: „Šiandieninė mokslo apie knygą raidos būklė ir perspektyvos. Knygų leidybos problemos informacinės visuomenės kontekste“, „Naujos knygos istorijos tyrinėjimo priegios“, „Knygos kultūros veikėjų enciklopedistika ir biografika“, „Privačios bibliotekos ir kolekcijos kaip knygos kultūros faktorius“. Ketvirtosios sekcijos darbe dalyvavusi Erika Kuliešienė skaitė pranešimą „Nuo rankraščio iki knygos: Simono Daukanto *Istorija Žemaitiška*, 1833–1835 m.“ Toje pačioje sekcijoje Andrius Jurkevičius skaitė pranešimą „Knygos kultūra Smolenske XIV–XV a.“

Konferencijoje susipažinta su kitų šalių bibliotekų patirtimi, naujienomis ir nuveiktais darbais, aptartos tolesnio bendradarbiavimo su užsienio partneriais perspektyvos, būsiami bendri projektai. Svečiams iš Lietuvos surengtos pažintinės ekskursijos Myriaus pilies komplekse, Baltarusijos nacionalinėje bibliotekoje, Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Botanikos sode. Be to, Lietuvos MA Vrublevskių biblioteka įgijo naujų lituanistinių leidinių, kurie praturtins bibliotekos fondus.

ANDRIUS JURKEVIČIUS

2015 m. birželio 1 d. Lietuvos mokslų akademijos Didžiojoje salėje Lietuvos MA Vrublevskių biblioteka, Baltarusijos nacionalinė biblioteka bei Baltarusijos Respublikos ambasada Lietuvos Respublikoje pristatė faksimilinį Turovo Evangelijos leidinį. Jame šiuolaikinėmis priemonėmis atkurtas vienas seniausių Lietuvos raštijos paminklų – XI a. Turovo Evangelijos (trumpojo šventadieniams skirtų Evangelijų skaitinių rinkinio) fragmentas. Lietuvos MA Vrublevskių biblioteka yra originalios rankraštinės knygos saugotoja, Baltarusijos nacionalinė biblioteka – faksimilinės laidos rengėja.

Trumpojo šventadieniams skirtų Evangelijų skaitinių rinkinio (žinomo Turovo Evangelijos vardu) fragmentą 1865 m. Turove (netoli Minsko, dab. Baltarusijos Respublikos teritorijoje) anglių dėžėje archeografinės ekspedicijos metu rado mokytojas Nikolajus Sokolovas. Rankraštinę knygą jis parvežė į Vilniaus viešosios bibliotekos Rankraščių skyrių. 1915 m. kartu su kitomis bibliotekos vertybėmis Evangelija buvo išvežta ir saugota Rumiancevų bibliotekoje Maskvoje. Po Antrojo pasaulinio karo ji sugrąžinta į Lietuvą ir perduota Lietuvos MA bibliotekos Rankraščių skyriui. Išliko ir saugoma dešimt Evangelijos

lapų. Tai ankstyviausias rašto paminklas, saugomas Lietuvos Respublikoje, taip pat vienas iš keturiolikos išlikusių XI a. rašto paminklų bažnytine slavų kalba buvusioje Sovietų Sąjungos teritorijoje. Evangelija atskleidžia Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos Stačiatikių Bažnyčios dvasinės ir materialinės gyvenmenos, knygos kultūros ištakas, atspindi Kunigaikštijos konfesinę įvairovę, kultūrinius, etninius ir visuomeninius kontekstus.

Baltarusijos nacionalinė biblioteka, gavusi rankraštines knygos skaitmeninę kopiją iš Lietuvos MA Vrublevskių bibliotekos, išsaugodama visus originalo savitumus, parengė faksimilinę šio rankraščio laidą. Publikacija papildyta moksliniais komentarais, skirtais Turovo apylinkių ir pačios Turovo Evangelijos istorijai.

LMAVB INFORMACIJA

2015 m. birželio 3–17 d. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje veikė paroda „Degęs meile lietuviškam žodžiui“, skirta kalbininko Jono Juškos 200-osioms gimimo metinėms. Parodoje eksponuoti Antano ir Jono Juškų darbai. Didžioji jų dalis lietuvių filologijoje ir kultūroje užima svarbią vietą. Ekspozicijoje buvo galima pamatyti vertingų rankraštinių dokumentų: Jono Juškos krikšto metrikų išrašus iš Žarėnų bažnyčios krikšto metrikų knygų, korektūrinių lietuvių–rusų–lenkų kalbų žodyno egzempliorių ir kt.

Jonas Juška gimė 1815 m. Dilbėje prie Žarėnų (Telšių raj.). Tėvas kilęs iš nesulenkėjusių smulkių bajorų Juškevičių. Sūnus save lietuviškai vadino Juška ir tokią pavardę rašė lietuviškose knygose. Jis mokėsi Dotnuvos bernardinų mokykloje, 1833–1839 m. – Kražių gimnazijoje, pats užsidirbdamas pragyvenimui ir padėdamas mokyti broliui Antanui. 1840–1844 m. studijavo klasikinę filologiją Charkovo universitete. Baigęs mokslus, mokytojavo Mogiliavo, Naugardo, Jekaterinburgo ir Kazanės gimnazijose. Kaip lietuviui mokytojui caro valdžia neleido dirbti Lietuvoje. Mirė Kazanėje 1886 m., o 1990 m. perlaidotas Veliuonoje.

Jonas Juška – pirmasis mokytas Rusijos caro valdomos Lietuvos kalbininkas, gavęs specialų filologinį išsilavinimą. Rusų filologo Izmailo Sreznevskio paskatintas, apie 1852 m. jis pradėjo tirti lietuvių kalbą, recenzavo įvairius lingvistinius, etnografinius ir kt. veikalus, susijusius su lietuviais. Pirmasis šios rūšies Juškos darbas buvo Augusto Schleicherio lietuvių kalbos gramatikos (Praha, 1856) recenzija, paskelbta atskiru leidiniu 1857 m. Ji išgarsino Jušką

kaip gerą lietuvių kalbos žinovą. 1861 m. Juška paskelbė studiją apie lietuvių kalbos tarmes ir rašybą. Lietuviškas variantas, pavadintas *Kalbos lietuviško liežuvio ir lietuviškas statrašimas, arba ortograpija*, buvo išleistas ir atskira knygele (1861). Tai pirmasis lietuvių tarmių aprašymas, parašytas lietuviškai. Jame detaliau negu tais laikais Prūsijoje pasirodžiusiuose kalbiniuose darbuose aptariamos lietuvių tarmės, pateikiama jų klasifikacija.

1863 m. Jonas Juška įteikė Sankt Peterburgo mokslų akademijai lietuvių kalbos gramatikos (Учебная грамматика литовского языка) rankraštį, tačiau gramatika nebuvo išspausdinta. Jis dar rašė lietuvių–rusų kalbų žodyną (Ручной литовско–русский словарь), bet jo nebaigė, teparašė iki žodžio marnastis. Juška ypač daug nusipelnė leisdamas brolio Antano Juškos sukaup-tą žodyninę ir tautosakos medžiagą, redagavo jo lietuvių–rusų–lenkų kalbų žodyną (suredagavo 10 lankų, žodyną iki L raidės išvertė į rusų kalbą, patiks-lino vertimą į lenkų kalbą).

LMAVB INFORMACIJA

2015 m. birželio 17 d. Lietuvių literatūros ir tautosakos institute įvyko XV Jur-gio Lebedžio skaitymai – mokslinė konferencija „Didikai ir senoji Lietuvos raštija“, skirta Mikalojaus Radvilos Juodojo 500-osioms gimimo metinėms.

Konferenciją surengė LLTI Senosios literatūros skyrius, joje dalyvavo pranešėjai iš LLTI, VU, VDA, VUB, LNMMB bei Ukrainos MA Ukrainos istorijos instituto. Pirmoji konferencijos sesija prasidėjo Mintauto Čiurinsko įvadinio pranešimu „Didikai LDK biografiniuose kūriniuose“, kuriame buvo apžvelgta biografijų, skirtų didikams ir valdovams, įvairovė, svarstyta, kodėl nebuvo pa-rašyta Mikalojaus Radvilos Juodojo biografija. Darius Kuolys pranešime „Tėvy-nės tėvų vaizdinys LDK raštijoje“ aptarė XVI a. sukurtą ir viešajame gyvenime įsitvirtinusių valdovo ir didiko kaip Tėvynės Tėvo (*Pater Patriae*) vaizdinį, tapusį svarbiu politinės LDK tapatybės dėmeniu. Liucija Citavičiūtė pranešime „Prū-sijos valdovai ir lietuvių raštija XVI–XVIII a.“ analizavo religinių (giesmy-nų, Biblijos, pamokslų knygų) ir filologinių (gramatikų, žodynų, lingvistinių stu-dijų, poleminių raštų) knygų dedikacijas, Karaliaučiaus kunigo Jokūbo Riudi-gerio panegirinę dedikaciją lietuviško psalmyno rengėjui Jonui Rėzai. Pranešėja pastebėjo, jog Prūsijos lietuviams nebuvo būdingas nuolankumas, jų savivertė buvusi itin aukšta, tad Prūsijos valdovai nesulaukdavo deramų liaupsių, o tradi-cija dedikuoti knygas autoriams ugdė skaitytoją, gerbiantį kūrėją, puoselėjantį

lietuvių kalbą ir lietuviybę. Kateryna Kyryčenko aptarė Voluinės trumpojo metraščio šaltinius ir mėgino atsekti jo teksto sukūrimo istoriją.

Antrojoje konferencijos dalyje Dalia Dilytė pranešime „Aloyzo Lipomano ir Mikalojaus Radvilos Juodojo laišku stilistikos bruožai“ konstatavo, jog Lipomano laišku būdinga kreipinių gausa ir įvairovė bei loginio įrodinėjimo principai, todėl laiškas pasižymi asmeniškumu. Priešingai, gerokai ilgesniame Radvilos Juodojo laiške kreipinių daug mažiau, o polemika kuriama įvairių rūšių klausimais, taip laišku suteikiant daugiau viešojo laiško ypatybių. Eglė Patiejūnienė pranešime analizavo Pranciškaus Gradausko *Žygį prieš Maskvą*, Elijo Piligrimovijaus *Panegirinį kreipimąsi* ir Andriejaus Rimšos *Δεκρηροσ ακροαμα, arba Pasakojimą apie [...] dešimties metų karo žygius*. Ji nurodė, jog Kristupo Radvilos Perkūno literatūriniai portretai gerokai skiriasi vienas nuo kito, o skirtumus lemia skirtingi kūrinų žanro reikalavimai. Toma Zarankaitė, aptardama Mikalojaus Radvilos Rudojo ir jo sūnaus Mikalojaus Radvilos korespondenciją su valdovu, išryškino LDK didžiojo medžioklio pareigybės specifiką, socioekonominių bei emocinių santykių su valdovu. Trečiojoje konferencijos sesijoje Jolita Liškevičienė pristatė didiko Mikalojaus Kristupo Chaleckio literatūrinį palikimą (tris retorikos žanrai priskiriamus kūriniai), aptarė jų vietą XVII a. literatūros ir dailės kontekste. Viktorija Vaitkevičiūtė, pasitelkusi Andrzejiaus Schönflissiuso, Jokūbo Olševskio, Fabijono Birkovskio, Dominyko Krasuskio pamokslus, aptarė valdovų Zigmanto Vazos ir jo sūnaus Vladislovo Vazos portretų būdingiausias bruožus, vyravusius XVII a. pirmojoje pusėje, retorikos priemonės, kuriomis buvo kuriami jų paveikslai, atspindimos Baroko epochos kultūrinės, estetinės tendencijos. Živilė Nedzinskaitė kalbėjo apie artificiozines poezijos modelius, susijusius su LDK didikų ir valdovų šloviniu, pabrėžė poetikos bei retorikos veikalų paskirtį: pateikti poezijos ir prozos kūrinų žanrines ypatybes, nurodyti komponavimo galimybes, išmokyti rašyti panegirinio pobūdžio kūriniai. Asta Vaškeliene, analizuodama pijorų poezijos antologijos *Zebranie rymów* ir Mykolo Korickio poezijos rinkinio *Carmina* proginius eilėraščius, skirtus Stanislovui Augustui Poniatovskiui, atskleidė to meto literatūrinės nuostatas, atkreipė dėmesį į kūrinų žanrinius ypatumus, dedikato statuso įtaką meninei raiškai.

SIMONA JASKELEVIČIŪTĖ